stads
museum
Lier

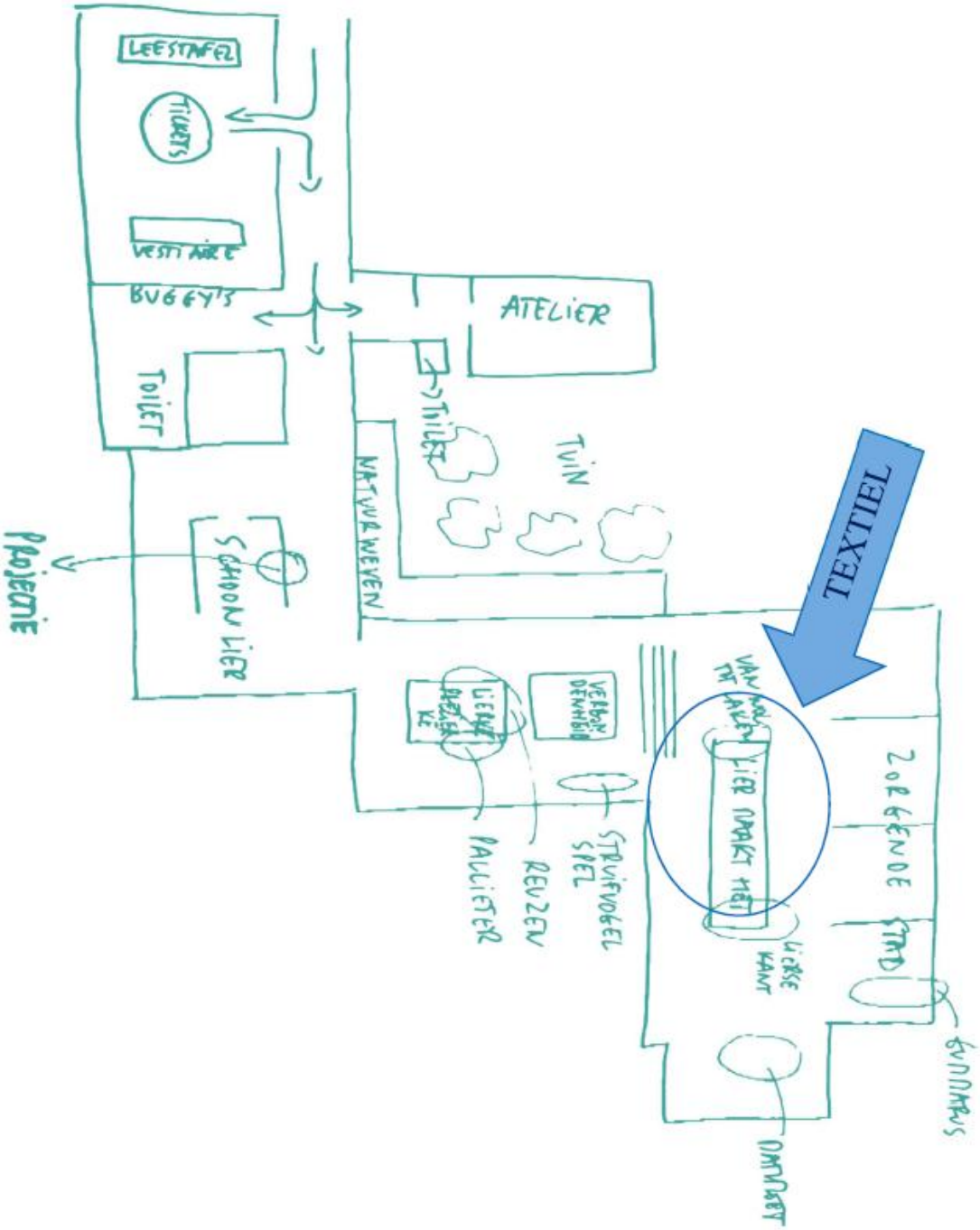
stads lab

TEXTIEL

Inhoudsopgave

Schema museum: DIY activiteiten Textiel 3
Introductie 4
Info over wol 4
Info over Lierse kant 5
1. DIY: ontdek de materialendoos wol in het museum 6
2. DIY: vertel het Kamishibaiverhaal 6
3. DIY: spin je eigen wollen draad 7
4. DIY: maak een wollen weefschaapje en neem het mee naar huis 8
5. DIY: weef een duurzaam Japans sponsje 9
6. DIY: steek Lierse kant 10
7. DIY: kopieer een kantpatroon) 11
8. DIY: teken met draad 11
9. DIY: pimp je prent 12

Schema museum: DIY activiteiten Textiel

Introductie

Info over wol

In de 14de eeuw was het Liers laken een vooraanstaand product. Het verschilt echter sterk van het katoenen laken dat vandaag op je bed ligt. Middeleeuws laken is een geweven wollen doek dat dient als stof voor bijvoorbeeld mantels. Het is dik, zwaar en warm.
De lakenindustrie vormt rond 1400 de belangrijkste bron van inkomsten voor de stad en voorziet zo'n 1200 gezinnen van werk. Het productieproces is opgedeeld, waardoor de arbeiders zich kunnen specialiseren in hun deel van het werk.
Wol wordt eerst ontvet, gereinigd, gekamd en gekaard (ontward met een haakjeskam). Nadien gaan spinners en wevers aan de slag. Volders maken het weefsel hecht in de volmolen – een soort watermolen – waardoor de wol ging krimpen: het zgn. 'vollen' of vervilten. (zie het schilderij '**Volmolen Lier' uit 1872 van Louis Van Engelen** in zaal 1 van het museum).
In dit filmpje zie je hoe volders wol op de traditionele manier hecht maken in een authentieke Roemeense volmolen:
https://www.youtube.com/watch?v=3k8O75_Wy8Q&pp=QAFIAQ%3D%3D

Louis Van Engelen, Volmolen Lier, 1872

Daarna knippen noppers de pluisjes weg, wieders maken het oppervlak satijnzacht en ververs
kleuren het weefsel. Liers laken staat garant voor goede kwaliteit. Dat heeft te maken met de regels en de efficiënte organisatie van de lakengilde. Enkel wol van Engelse schapen is toegelaten; die vezels zijn kort en sterk. Bekijk de **lakenloodjes** in zaal 2 van het museum.

Lakenloodjes uit 1532

Dat zijn de kwaliteitslabels die op het einde van het productieproces aan het textiel worden bevestigd. Je herkent er het wapenschild van de stad op. Midden 15de eeuw eindigt het succesverhaal omdat mensen lichtere en goedkopere stoffen beginnen te verkiezen.

Info over Lierse kant

Lierse kant wordt sinds het begin van de 19de eeuw gemaakt door met een haaknaald garen door een fijnmazige stof – tule - te trekken. Op die manier ontstaat een kettingsteek en borduur je verschillende patronen, zoals bloemen, bladeren, en andere motieven. De kant siert trouwjurken, gordijnen, tafelkleden en veel meer. Lier groeit uit tot hét productiecentrum van de provincie Antwerpen. Duizenden vrouwen werken thuis aan hun kantraam bestellingen af. Ze zijn verbonden aan een atelier waar ze opdrachten, de juiste patronen en afgewogen materiaal krijgen. Lierse kant is vandaag een levende traditie. Die wordt op verschillende manieren in stand gehouden: door verenigingen die wekelijks samenkomen om kant te maken, door de Lierse Beeldacademie waar je een opleiding kan volgen, door experten historisch textiel, en door erfgenamen van de Lierse kantateliers die het erfgoed bewaren en doorgeven.

1. DIY: ontdek de materialendoos wol in het museum

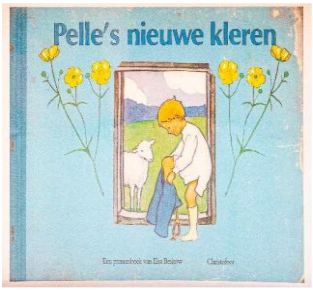
Opdracht:

Bespreek de stappen ‘van wol tot laken’ aan de hand van de materialendoos.
Voel en ruik aan de wol. Voel het zachte, vervilte effect van het Liers laken.

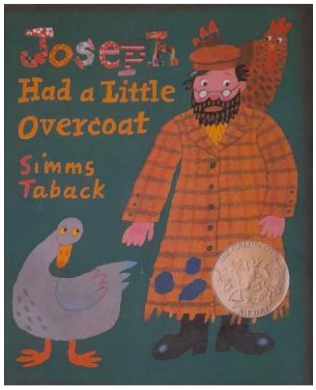
- Spintol
- Ongewassen wol (boven rechts)
- Gewassen wol (midden rechts)
- Gekaarde (= gekamde) wol (onder rechts)
- Gesponnen wol (onder midden)
- Ingrediënten om wol te kleuren (boven midden)
- Gekleurde wol (midden midden)
- Geweven wol (links midden)
- Liers laken (links onder)

2. DIY: vertel het Kamishibaiverhaal (atelier) “Pelle’s kleren” of “Joseph had een jas”.

Pelle’s kleren
Pelle’s lam moet geschoren worden om wol te leveren voor zijn nieuwe kleren.
De prenten volgen de wol, via het kaarden, het spinnen, het verven enz…tot Pelle’s kleren.

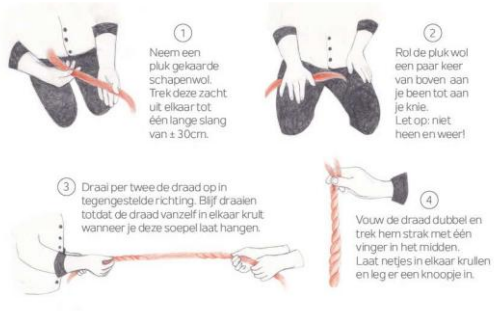
Joseph had een jas
Joseph, een Joodse boer- maar ook vindingrijke en veerkrachtige kleermaker -, draagt een kleine gestreepte overjas. Als die overjas oud wordt, maakt Joseph er een jasje van, als die oud wordt, ... enzovoort, totdat hij er een knop van maakt. Uiteindelijk verliest Joseph de knop, maar wordt hij aangespoord om een boek te schrijven op basis van zijn ervaringen. De moraal van het verhaal is: "je kunt altijd iets maken van niets."

3. DIY: spin je eigen wollen draad (museum)

Opdracht:

- Geef elke leerling een plukje gekaarde (=gekamde) wol en laat ze zitten op de grond.
- Geef de leerlingen volgende instructies:
  - ✓ Trek het plukje gelijkmatig uit elkaar tot een lange snor of slang.(1)
  - ✓ Rol de pluk wol telkens een paar keer van boven je been naar beneden je knie (2)
- Verdeel de groep in duo's.
- Geef de leerlingen de volgende instructies:
  - ✓ Neem elk een uiteinde van de snor vast en draai naar de tegenovergestelde richting (3)
  - ✓ Je hebt nu een met de hand gesponnen draad
  - ✓ Blijf verder draaien zodat de draad begint te kronkelen
  - ✓ Breng de uiteinden naar elkaar, hou ze vast en laat de draad zich vanzelf in elkaar draaien (4)
  - ✓ Je hebt nu een getwijnde draad (hiermee kunnen de leerlingen een weefschaapje maken: zie volgende activiteit)

ℹ TIP: wens je meer info over weven en weeftechnieken? Kijk dan in de resource map textiel.

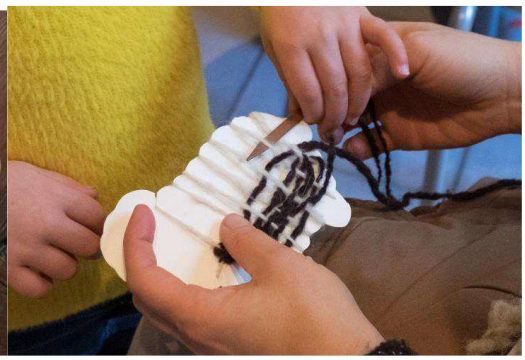
4. DIY: maak een wollen weefschaapje en neem het mee naar huis(museum)

Laagdrempelig kennismaken met de oorsprong van wol.

Opdracht:

- Geef elke leerling een kartonnen schaapje en een gekleurde wollen draad van de juiste lengte.
- Geef de leerlingen de volgende instructies:
  - ✓ Span de gekleurde kettingdraad rond het schaapje.
  - ✓ Weef je zelfgesponnen of getwijnde draad (zie vorige activiteit) met je vinger op en neer door de kettingdraad van het schaapje.

ℹ TIP: jongere kinderen kunnen ook gewoon plukjes ruwe wol tussen de kettingdraden aanbrengen.

5. DIY: weef een duurzaam Japans sponsje (atelier)

Opdracht:

- Geef elke leerling enkele sokken(materiaal voorzien door museum) en volg de instructies als volgt:
  - ✓ Neem 2 leuke verschillende gekleurde sokken en een schaar
  - ✓ Knip de rand van de sok er af. Die heb je niet nodig. Uit de rest knip je 9 reepjes van ongeveer 1
  - ✓ cm breed.
  - ✓ Span de 9 repen (grote lussen) verticaal over de nagels.
  - ✓ Weef afwisselend boven en onder de verticale repen. Maak de repen telkens vast aan de
  - ✓ spijkers opzij.
  - ✓ Weef nu de andere repen telkens afwisselend boven en onder, net omgekeerd van de vorige
  - ✓ reep. Kijk goed naar de foto.
  - ✓ Weef het plankje verder vol.
  - ✓ Neem nu het tweede lusje linksboven, steek dit lusje door het eerste lusje en wissel van
  - ✓ nageltje. Het lusje aan de eerste spijker laten hangen.
  - ✓ Haal telkens het volgende lusje door het vorige lusje. Herhaal dit voor de rest van het sponsje,
  - ✓ ook aan de hoeken ga je hetzelfde te werk.
  - ✓ Haal het laatste lusje door het eerste lusje en leg een knoop.
  - ✓ Je sponsje is klaar om thuis te gebruiken! (bv. als afwassponsje)
- In de **themadoos textiel** vind je verschillende instructiekaarten met foto's en een stappenplan.
- Hier kan je ook het korte instructiefilmpje bekijken: https://www.youtube.com/watch?v=7lqgb9AGw6A

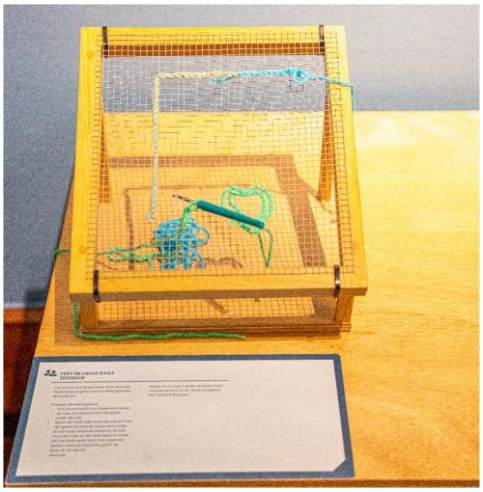

6. DIY: steek Lierse kant (atelier en/of museum)

Opdracht:

- Geef elke leerling een oefenraam , een haaknaald en een draad.
- Geef de leerlingen de volgende instructies:
  - ✓ Hou je ene hand met haaknaald boven de tule, je andere hand met draad onder de tule.
  - ✓ Steek de haaknaald door de tule en haal de draad op met de haaknaald zodat er een lusje ontstaat boven op de tule.
  - ✓ Hou het lusje op de haaknaald en steek dan de haaknaald door het volgende gaatje, haal opnieuw de draad op, door de vorige lus.
  - ✓ Herhaal
  - ✓ Maak de draad nadien terug los van de tule
- De nadruk ligt bij deze activiteit op de kettingsteek techniek die typisch is voor Lierse kant
- Je vindt de instructies ook nog eens terug op de oefentafel in het museum zelf.

ℹ TIP: Tijdsintensieve activiteit: kom op voorhand langs het museum, we leggen de techniek graag aan je uit.

7. DIY: kopieer een kantpatroon (atelier en/of museum)

Opdracht:

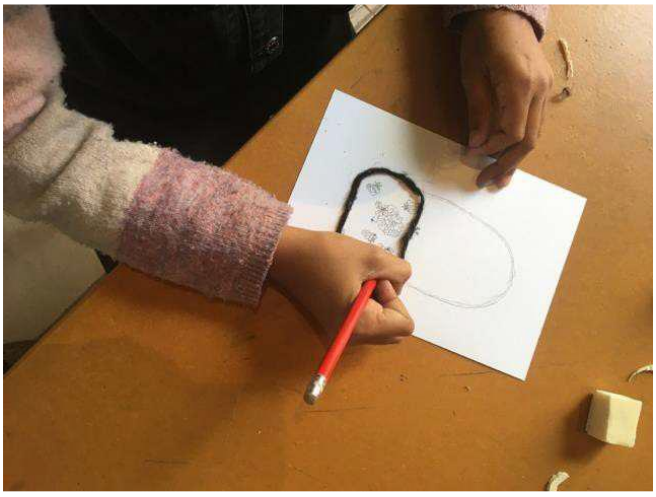
- Geef je leerlingen de volgende instructies:
  - ✓ Neem een tekenplankje, een potlood of een krijtje, een (calqueer)papier en een stukje kant.
  - ✓ Klem het stukje kant vast op je plankje met een papierklem en leg het papier erop.
  - ✓ Wrijf met zijkant van je potlood zachtjes over het papier.
  - ✓ Kijk hoe mooi het patroon tevoorschijn komt.
  - ✓ Nu weet je hoe de naaisters in de Lierse kantateliers hun patronen aan elkaar doorgaven.
  - ✓ Maak een compositie met doorgedrukte stukjes kant.

ℹ TIP: vermijd om de punt van je potlood te gebruiken bij het wrijven, want dit kan de kant beschadigen.

8. DIY: teken met draad (atelier en museum)

Opdracht:

- Geef elke leerling papier, lijm, stukjes draad en een tekenplankje in het atelier.
- Geef de leerlingen de volgende instructies:

✓ Laat een stukje draad vallen op een papier.
✓ Kleef het draadje vast.
✓ Welke vorm herken je in het draadje?
✓ Ga op zoek in het museum naar een voorwerp waarin je deze vorm herkent.
✓ Bekijk het voorwerp aandachtig en teken de rest van het voorwerp erbij

ℹ TIP: **Belangrijk**: in de museumzalen is enkel droog werkmateriaal toegelaten

9. DIY: pimp je prent (museum-atelier)

Algemene info:

Je kunt een verhaal vertellen en tekenen. Maar waarom niet borduren? Ga eens kijken in Het Salon van het museum naar de prachtige 17e-eeuwse kunstkast Het Cantoortje. Op de 10 schuifjes van dit Vlaamse topstuk staan mythologische verhalen over de liefde in kleur geborduurd. Deze taferelen zijn op hun beurt nageaapt van prenten uit dezelfde periode. Laat je inspireren en pimp je eigen prent met naald en draad.

Het 17e eeuwse *Cantoortje* de Passe

Originele prent van Crispijn Van

Opdracht:

- Geef de leerlingen volgende instructies:
  - ✓ Kies een prentkaartje.
  - ✓ Kies een mooi detail uit op de prent.
  - ✓ Neem een prikmatje en een prikker.
  - ✓ Duid de contouren van het detail aan op de prent door er gaatjes in te prikken.
  - ✓ Highlight daarna het detail door er met een naald en met een gekleurde naald op te borduren.

ℹ Belangrijk: Neem geen scherpe voorwerpen zoals prikkers mee in het museum.